

zároveň jako takové, o němž ví, že je zlé. Bezprostřední pohyb *soustředění do sebe* je právě tak zprostředkovaný — předpokládá sám sebe čili je svým vlastním důvodem; důvod soustředění do sebe je totiž ten, že příroda již o sobě se soustředila do sebe; k vůli zlu se člověk musí soustředit v sobě, ale *zlo* samo je soustředění do sebe. — Tento první pohyb je právě proto sám pouze bezprostřední čili je *jednoduchým pojmem*, jsa týmž, čím je jeho důvod. Pohyb čili zjinačování musí proto teprve nastoupit ve své vlastnější podobě.

Mimo tuto bezprostřednost je tedy nutné *zprostředkování* představ. *Vědění* o přírodě jako nepravém jsoucnu ducha a tato všeobecnost osoby, která se soustředila do sebe, je *o sobě* usmířením ducha se sebou samým. Toto *bytí o sobě* pro sebevědomí, které není chápající, nabývá formy něčeho, co má *jsoucno* a co je *jím představováno*. Chápání mu tedy není uchopením tohoto pojmu, který ví, že překonaná přirozenost je všeobecná, smířená se sebou samou, nýbrž je uchopením oné *představy*, že božská bytnost je usmířena se svým jsoucnem *děním* vlastního sebezbavení božské bytnosti, tím, že božská bytnost je učiněna člověkem, a smrtí tohoto člověka. — Uchopení této představy vyjadřuje nyní určitěji to, co v ní bylo nazváno duchovním vzkříšením, čili děním, jímž jednotlivé sebevědomí je učiněno všeobecným čili obcí. — *Smrt* božského člověka *jakožto smrt* je *abstraktní* zápornost, bezprostřední výsledek pohybu, který se končí jen v *přirozené* všeobecnosti. Tento přirozený význam ztrácí v duchovním sebevědomí, čili stává se svým právě udaným pojmem; místo toho, co znamená smrt bezprostředně, totiž nebytí *tohoto jednotlivce*, je produchovněna k *všeobecnosti* ducha, který žije ve své obci, v ní denně umírá a vstává z mrtvých.

To, co náleží do živlu *představy*, že absolutní duch jakožto *jednotlivý* či spíše jako *zvláštní* představuje svým jsoucnem přirozenost ducha, je zde tedy přeloženo do sebevědomí sama, do vědění, které se udržuje ve své *jinakosti*; toto sebevědomí proto *neumírá* skutečně, jako si *představujeme o oné zvláštní bytosti*, že *skutečně* zemřela, nýbrž jeho zvláštnost odumírá v jeho všeobecnosti, tj. ve *vědění*, které je bytnost smiřující se sama se sebou. *Živel představování*, který zprvu předchází, je zde kladen jakožto překonaný čili navrátil se do osoby, do svého pojmu; co v onom živlu má pouze jsoucno, stalo se subjektem. Tím právě také *první živel*,

čisté myšlení a duch, který je v něm věčný, již neleží mimo rámec představujícího vědomí ani osoby, nýbrž návrat celku do sebe je právě to, že obsahuje v sobě všechny momenty. Smrt prostředníka, uchopená osobou, je překonání jeho *předmětnosti* či jeho *zvláštního bytí pro sebe*; toto *zvláštní* bytí pro sebe se stalo všeobecným sebevědomím. — Na druhé straně se stalo právě tímto dějstvím *všeobecně* sebevědomím a čistý nebo neskutečný duch pouhého myšlení se stal *skutečným*. Smrt prostředníka není pouze smrt jeho *přirozené stránky* či jeho zvláštního bytí pro sebe; neumírá pouze schránka odloučená od bytnosti a již neživá, nýbrž i *abstraktnost* božské bytnosti. Neboť pokud jeho smrtí dosud nebylo dokonáno usmíření, je prostředník tím jednostranným extrémem, který ví, že jednoduchost myšlení je *bytnost* v protikladu ke skutečnosti; tento extrém osoby nemá ještě stejnou hodnotu jako bytnost, tu má osoba teprve v duchu. Smrt této představy obsahuje tedy zároveň smrt *abstraktnosti* božské bytnosti, která není kladena jako osoba. Jebolestným citem nešťastného vědomí, že *sám bůh zemřel*. Toto tvrdé slovo je výraz nejnitřnějšího vědění o své jednoduchosti, je návrat vědomí do hloubi noci, kterou je já = já, noci, jež mimo sebe již nic nerozeznává a neví. Tento cit je tedy vskutku ztrátou *substance* a jejího vystupování proti vědomí; ale zároveň je čistou *subjektivitou* substance čili čistou jistotou o sobě samé, která jí chyběla v podobě předmětu či bezprostředna či čisté bytnosti. Toto vědění je tedy *produchovněním*, kterým se substance stala subjektem, kterým zemřela její abstraktnost a neživost, kterým se tedy substance stala *skutečnou* a jednoduchým a všeobecným sebevědomím.

Tak je tedy duch duchem, který ví *o sobě samém*; ví *o sobě*; co je jeho předmětem, jest, čili jeho předmět jest pravý absolutní *obsah*; jak jsme viděli, vyjadřuje samotného ducha. Zároveň není jen *obsahem* sebevědomí a není jen předmětem *pro ně*, nýbrž je také *skutečným duchem*. Je skutečným duchem, probíhaje trojí živél své přirozenosti; tento pohyb sebou samým je celá jeho skutečnost; — co se pohybuje, toť on, on je subjektem pohybu a je zároveň *pohybováním* samým, čili jest substancí, kterou prochází subjekt. Jako nám vznikl pojem ducha, když jsme vstoupili do náboženství, totiž jako pohyb ducha, který je si jist sebou, který udílí odpuštění zlému a tím zároveň upouští od své vlastní jednoduchosti a tvrdé neměnnosti, či pohyb, který záleží v tom, že ab-

solutní *protiklady* se poznávají jako *totéž* a že toto poznání propuká jako »*Ano*«, vyměněné mezi těmito extrémy — tento pojem *nazírá* náboženské vědomí, jemuž je absolutní bytnost zjevná, a překonává *rozlišení* své *osoby* od toho, co je *předmětem jeho nazírání*, je právě tak i substancí, jako jest subjektem, a je tedy samo duchem, právě proto, že je tímto pohybem a pokud jím jest.

Obec v tomto svém sebevědomí ještě není dokonalá; její obsah je vůbec pro ni ve formě *představování* a toto rozdvojení má v sobě ještě i její *skutečná duchovnost*, její návrat z jejího představování, tak jako jím byl zatížen i sám živel čistého myšlení. Obec nemá také vědomí o tom, čím jest; obec je duchovní sebevědomí, které si není předmětem jako duchovní sebevědomí, či které se nerozevírá až k vědomí sebe sama; nýbrž pokud je vědomím, má představy, které byly studovány. — Vidíme, že sebevědomí v bodě svého posledního obratu dospívá *dovnitř* sama sebe a nabývá *vědění o bytí v sobě*; vidíme, jak se zbavuje svého přirozeného *jsoucna* a získává čistou zápornost. Avšak *pozitivní význam*, že totiž tato zápornost čili čistá *nitrnost vědění* je právě tak i *sobě-rovná bytnost* — čili že substance v tom dospívá tak daleko, aby byla absolutním sebevědomím, toť něco, co pro zbožné vědomí má význam *jiného*. Chápe se této stránky, že čisté *zvnitřňování vědění* je *o sobě* absolutní jednoduchost čili substance, jako představy něčeho, co není takové podle *pojmu*, nýbrž jako jednání *cizího* zadostiučinění. Čili pro ně není tento obsah: že tato hloubka čistě *osoby* je moc, která strhuje *abstraktní bytnost* z její abstraktnosti a *povyšuje* ji *mocí* této ryzí pobožnosti na osobu. — Konání *osoby* *podrzuje* tím tento záporný význam vůči zbožnému vědomí, poněvadž *sebezbavení substance* je ze své strany pro osobu *bytím o sobě*, které osoba nepochopuje a neobsahá právě tak, čili které *nenachází* ve *svém* konání jako takovém. — Když *o sobě* došlo k této jednotě bytnosti a *osoby*, má vědomí též i tuto *představu* svého usmíření, ale jakožto *představu*. Dochází uspokojení tím, že *připojuje* k své čisté zápornosti *vnějškově* kladný význam své jednoty s bytností; jeho uspokojení zůstává tedy samo zatíženo *protikladem* onoho světa. Jeho vlastní usmíření vstupuje tedy do vědomí jako něco *vzdáleného*, jako vzdálená *budoucnost*, tak jako smíření dokonané *druhou osobou* jeví se vzdáleným *minulostí*. Jako má *jednotlivý* bohočlověk *otce*, který je *o sobě*, a pouze *matku skutečnou*, tak má všeobecný bohočlověk, totiž obec, za *otce*

vlastní konání a *vědění*, za *matku* však *věčnou lásku*, kterou pouze *cítí*, ale *nenazírá* ve svém vědomí jako skutečný *bezprostřední předmět*. Usmíření jest tedy v srdci obce, ale je ještě rozdvojeno s jejím vědomím a její skutečnost je ještě rozlomena. Co vstupuje do jejího vědomí jako *bytí o sobě* čili stránka *čistého zprostředkování*, je usmíření, jež leží na onom světě; co však vstupuje do jejího vědomí jako *přítomné*, jako stránka *bezprostřednosti* a *jsoucna*, je svět, který ještě musí očekávat své vykoupění. *O sobě* je obec usmířena s bytností; a o *bytnosti* se zajisté ví, že již *nepoznává* předmět jako sobě *odcizený*, nýbrž ve své lásce jako sobě *rovný*. Ale pro sebevědomí nemá tato *bezprostřední přítomnost* dosud podobu ducha. Duch obce je tak ve svém *bezprostředním vědomí* *odloučen* od svého náboženského vědomí, které sice *vy-slovuje*, že *o sobě* nejsou odděleny, ale *vy-slovuje* tak pouze *bytí o sobě*, které není *realisováno* čili *nestalo* se dosud rovněž také *absolutním bytím* pro sebe.